

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
สู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
AN ADMINISTRATIVE MODEL FOR DEVELOPING THE STUDENT'S DESIRED
CHARACTERISTICS TO ASEAN COMMUNITY
IN BASIC EDUCATION SCHOOL

สิทธิศักดิ์ เทศประสิทธิ์^{1*} และจิตติมา วรณศรี²
Sitthisak Tesprasit^{1*} and Jitima Wunnasri²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2}Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: ststps.tes@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนการวิจัย คือ 1) การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน วิธีการพัฒนาและกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยศึกษา สังเกต สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี 3 แห่ง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน 2) การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มากร่างเป็นรูปแบบและตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการจัดสนทนากลุ่ม 3) การประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนถึงความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ จำนวน 60 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ประการ คือ ความรู้ทางวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะชีวิต และความรับผิดชอบ 2) รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียน การพัฒนาครู การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ 3) การประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประชาคมอาเซียน

Abstract

The purpose of this research was to construct an administrative model to develop student's desired characteristics to ASEAN community in basic education schools. The method of research followed 3 steps: 1) to survey and to explore the procedure and the process for developing student's desired characteristics to ASEAN community by conducting case studies of 3 best-practice schools and interviewing 12 educational experts concerning student's good characteristics, 2) to draft and validate an administrative model for developing student's desired characteristics to ASEAN community by a focus group of 10 experts, and 3) to evaluate the feasibility of the administrative model for implementation by holding a seminar to public hearing of 60 school principals and teachers as the seminar participants.

The findings of the research concluded that 1) the student's desired characteristics to ASEAN community consisted of 6 characteristics namely: academic performance, thinking skill, communication skill, technology skill, life skill and responsibility, 2) the administrative model for developing the desired characteristics consisted of 4 components namely: curriculum development emphasized ASEAN community contents, teacher development, learning management development and learning environment development, and 3) the feasibility of the administrative model for implementation as evaluated by the seminar participants was at a high level.

Keywords: Administration Model, Student's Desired Characteristics, ASEAN Community

บทนำ

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) เกิดจากการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า และบรูไน ดารุสซาลาม มีเป้าหมายความร่วมมือ 3 ด้าน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security: APSC) มุ่งส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ของประเทศในภูมิภาค (ASEAN Economic Community: AEC) มุ่งสร้างความแข็งแกร่งในทางเศรษฐกิจให้กับประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน และประชาคมสังคมและสังคมวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) มีเป้าหมายเพื่อให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนที่มีความเอื้ออาทรและแบ่งปัน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ตลอดจนการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างยั่งยืน นำไปสู่การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนอีกด้วย (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2558, หน้า 11-12)

ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 10 ประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียน จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) และพัฒนาศักยภาพของประชาชนในประเทศให้มีความรู้ความสามารถที่จะแข่งขันในเวทีโลกได้ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายตามกฎบัตรอาเซียนใน 3 เสาหลัก โดยการเร่งขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพและส่งต่อการพัฒนาความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำนโยบายและประกาศจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)

โดยกำหนดแผนในการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองของอาเซียนที่มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดี สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความสงบสุข การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นกลไกที่สำคัญในการสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม การบูรณาการอย่างสมดุล โดยมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก การพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 3-6)

การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยนั้นยังพบว่ามีปัญหาหลายด้านโดย พานิชย์ จิตรแจ้ง (2554, หน้า 5) กล่าวว่า ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมต่อการเปิดเสรีอาเซียน เพราะแรงงานไทยยังไม่มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ การทำงานและการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ สุทธิศรี วงษ์สมาน (2553, หน้า 22) ได้กล่าวถึงสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยที่มีการจัดอันดับโดยสถาบันไอดีเอ็ม (Institute of Management Development: IMD) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 39 จากทั้งหมด 46 ประเทศ ทักษะภาษาอังกฤษที่ตอบสนองความต้องการอยู่อันดับที่ 43 และระบบการศึกษาไทยมีความสามารถในการแข่งขันเพียง 4.58 จาก 10 ซึ่งสอดคล้องกับสวนดุสิตโพลที่ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความพร้อมของสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 พบว่า ประเทศไทยยังมีความพร้อมค่อนข้างน้อยเพราะปัญหาการศึกษาหลายด้านไม่ได้รับการพัฒนาและแก้ไข การศึกษาไม่มีคุณภาพมาตรฐานและการปฏิรูปการศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 1)

จากปัญหาความพร้อมในการเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัญหาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของนักเรียนที่ยังมีคุณภาพต่ำ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการเร่งสร้างและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียน มีความรู้ ทักษะ เจตคติ ความตระหนักและความเข้าใจ รวมถึงการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนไทยให้สนใจในเรื่องของประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ประจำปี 2555 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในประเด็นของการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับโดยเสนอให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียนและการสอนภาษาอังกฤษทุกระดับการศึกษาอีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, หน้า 8-10)

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ สอดคล้องกับการเป็นพลเมืองอาเซียน จึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนสำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะต้องปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนตั้งแต่วัยเด็กหรือตั้งแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดอย่างมีคุณภาพ ตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 สอดคล้องกับ Pitsuwan (2007, p. 2) ที่มีความเห็นว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนต้องให้สอดคล้องกับการเป็นพลเมืองอาเซียน และมีความพร้อมเมื่อเปิดเสรีเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับ Uriarte (2007, p. 3) ที่นำเสนอว่าควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ว่าพลเมืองอาเซียนอันพึงประสงค์ควรมีลักษณะเช่นไร จากนั้นจึงกำหนดวิธีการพัฒนาจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในอนาคตว่าการพัฒนาคนเป็นไปอย่างถูกทิศทาง ซึ่งจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในการจัดตั้งประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ ที่เห็นว่าการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้สำเร็จและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยการเพิ่มคุณภาพการศึกษา ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และเจตคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน (Sriwihok, 2011, p. 33; Ratananukul, 2011, p. 56) และจากผลการศึกษาของ Theeratith (2013, p. 3) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะพลเมืองอันพึงประสงค์ของสมาชิกอาเซียน พบว่า คุณลักษณะพลเมืองอาเซียนอันพึง

ประสงค์ที่สมาชิกอาเซียนต้องการปลูกฝังแก่เยาวชนของตน คือ การมีความรู้ทางวิชาการที่ได้มาตรฐานสากล การมีทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารการทำงานเป็นทีม การมีคุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นประชาธิปไตย ความตระหนักรู้ในตัวเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการวางแผนความรับผิดชอบการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความร่วมมือ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในการบริหารจะต้องมีเครื่องมือในการบริหาร มีวิธีการหรือมีรูปแบบในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการบริหารและการดำเนินงานอย่างมีระบบ (Office of the Public Sector Development Commission, 2010, pp. 8-10) นอกจากนี้ การนำกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Doing) การตรวจสอบ (Checking) และการปรับปรุง (Action) มาใช้ขับเคลื่อนในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยให้การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการหรือที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (Matcharat, 2003, p. 16) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ในการดำเนินงานหรือเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน วิธีการพัฒนาและการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี นำมาเป็นกรอบและประเด็นในการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน วิธีการพัฒนาและกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน วิธีการพัฒนา และกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษา สังเกตสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการศึกษา การสังเกตและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน วิธีการพัฒนา และกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน จากการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบ

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือร่างรูปแบบ และประเด็นในการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการบริหารไปใช้ โดยการจัดประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Public Hearing) ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครูผู้สอน จำนวน 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน วิธีการพัฒนาและกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

1.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะความรู้ทางวิชาการ คือ นักเรียนต้องมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรอาเซียน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน ความรู้ในเรื่องกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนและความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล

ทักษะการคิด คือ นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ คิดอย่างละเอียดรอบคอบ วิพากษ์วิจารณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดประดิษฐ์สร้างสรรค์นวัตกรรม คิดแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลด้วยสันติวิธีและคิดเชิงระบบ

ทักษะการสื่อสาร คือ นักเรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างน้อย 3 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศในอาเซียน สื่อสารด้วยภาษาสากลอื่น เช่น ภาษาจีน มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาในการสื่อสาร เป็นผู้พูดผู้ฟังที่ดี ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการรับ-ส่ง ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยี มีศิลปะในการสื่อสารเจรจาต่อรองเพื่อจัดปัญหาความขัดแย้งและ लेकरข้อมูลข่าวสารอย่างมีเหตุผล รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี

ทักษะด้านเทคโนโลยี คือ นักเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูล และพัฒนาตนเองมีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและการประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ ผลงาน นวัตกรรม และการนำเสนอผลงานการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทันถึง ประโยชน์และโทษที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี มีทักษะในด้านคอมพิวเตอร์ และใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ เหมาะสมและมีคุณธรรม

ทักษะชีวิต คือ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่นและสังคมส่วนรวมมีทักษะใน การทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีความสามารถในการเรียนรู้ เข้าใจ ปรับตัวเข้ากับสภาพการ เปลี่ยนแปลง เคารพและยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความสามารถในการควบคุม อารมณ์และจัดการความเครียดของตนเองได้อย่างเหมาะสม การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและมีมารยาททาง สังคม มีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการเป็นนักวางแผนและแก้ปัญหา มีทักษะในการแข่งขัน มีทักษะการอยู่รอด อดทนต่อความยากลำบาก

ความรับผิดชอบ คือ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมตามบทบาทหน้าที่ ของตน มีความรับผิดชอบต่องานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการทำงานเป็นทีม มีคุณธรรม จริยธรรม รับผิดชอบต่อภาระกิจของตนเอง มีความภูมิใจ ตระหนักและรับผิดชอบต่อความเป็นคนไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลก มีความรับผิดชอบต่อการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

1.2 วิธีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมีวิธีการพัฒนา 4 วิธี คือ การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียน การพัฒนา การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้

1.3 กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ ดังนี้

บุคลากร ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคม อาเซียนผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และองค์กรภาครัฐและเอกชน

งบประมาณ พบว่า ประกอบด้วยขอบข่ายงบประมาณ และวิธีการได้มาของงบประมาณ โดยขอบข่ายงบประมาณจะต้องมีจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบมีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณ มีการประเมินความ คืบหน้าของงบประมาณ และมีการสรุปรายงานการใช้งบประมาณ ส่วนวิธีการได้มาของงบประมาณ ได้มาจากจัดสรร งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดและภาครัฐและการนำงบประมาณของโรงเรียนมาบูรณาการกับโครงการ/ กิจกรรมนอกจากนี้ยังได้งบประมาณมาจากการระดมทุนทางการศึกษาจากทุกภาคส่วน การรับบริจาคการ สนับสนุนต่างๆ

วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ พบว่า ประกอบด้วยประเภทของวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และลักษณะวัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ โดยประเภทของวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีสื่อเสริมทักษะในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่อาเซียน วิดีทัศน์ เกม สื่อเทคโนโลยีเกี่ยวกับอาเซียน โปรแกรมการศึกษา เว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร ตำรา ป้ายนิเทศ แผ่นพับ ห้องเรียนอาเซียน/ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ บุคคล วิทยากร และปราชญ์ท้องถิ่น ส่วนลักษณะวัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ จะต้องมีความหลากหลาย ทันสมัย กระตุ้นความสนใจมี

ประสิทธิภาพสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนโดยจะต้องมีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียนและใช้อย่างไม่ซับซ้อน

การบริหารจัดการ พบว่า ประกอบด้วย ภารกิจและขอบข่าย และการบริหารงานของสถานศึกษา โดยภารกิจและขอบข่าย ต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนกำหนดนโยบาย ภารกิจและขอบข่ายในการบริหารแต่งตั้งคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบการดำเนินการ มีการประชุมร่วมกันวางแผน จัดทำแผน โครงการและทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาศูนย์อาเซียนให้มีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนส่วนการบริหารงานของโรงเรียนจะต้องวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน นำมาวางแผน กำหนดภารกิจ แนวดำเนินงานและมีการจัดระบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการดำเนินงานแต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการตามแผนที่กำหนดโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องประเมินผลการดำเนินงานก่อนระหว่าง และหลังการดำเนินงาน นำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง วางแผนการพัฒนาต่อไป

กระบวนการบริหาร พบว่า ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนาและวิธีการพัฒนา โดยมีกระบวนการพัฒนา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ติดตามและการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ส่วนวิธีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนมี 4 วิธี ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียน การพัฒนาครู การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียน ต้องสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียนวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรอาเซียนโดยเทียบเคียงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เช่น รายวิชาอาเซียนศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและอาจจัดทำเป็นสาระเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาเซียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานและการนำหลักสูตรไปใช้สรุปประเมินผล รายงานผล การใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

การพัฒนาครู มีการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูเพื่อวางแผนในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนพัฒนาครูให้มีทักษะในด้านภาษาอังกฤษด้วยการใช้ครูต่างชาติหรือแลกเปลี่ยนครูกับเครือข่ายต่างชาติพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการการผลิต การใช้สื่อ และการจัดการเรียนการสอนการสร้างเครือข่ายครูแกนนำ จัดเวทีให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันความร่วมมือในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านสื่อและช่องทางต่างๆ ผู้บริหารนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตรอย่างต่อเนื่องมีการนำผลการประเมินมาสรุปและร่วมกันวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงวางแผนการพัฒนาครูให้มีความพร้อมในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ต้องสร้างความตระหนักให้ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญและร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนบูรณาการเนื้อหาอาเซียนใน

8 กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นหลัก จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ภาษาและวัฒนธรรมประเทศเพื่อนบ้าน ภาษาอังกฤษสู่อาเซียน ICTกับประชาคมอาเซียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนเช่น ค่ายอาเซียน ค่ายภาษาอังกฤษใช้วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้และฝึกทักษะ เฉพาะทางแก่นักเรียนสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ โดยนำเนื้อหาไปสอดแทรกเพิ่มเติมในเนื้อหาและกิจกรรม เช่น กิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้ศึกษาค้นคว้าสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองส่งเสริมให้เกิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการพัฒนา เช่น การทำโครงการ การค้นคว้าอิสระ (IS) จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและ พัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ ที่เป็นมาตรฐานสากลสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบ STEM และ STEAM การใช้ โปรแกรมและซอฟต์แวร์ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น Education App, Google App การจัดกิจกรรม เวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ให้นักเรียนได้ฝึกได้แสดงออกและได้นำเสนอผลงานสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ ประชาคมอาเซียนในกิจกรรมของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมทำความสะอาด กิจกรรมหน้าเสาธงนิเทศ กำกับ ติดตาม การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สรุปผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ นำผลมาวางแผนปรับปรุงและพัฒนา

การพัฒนาสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ มีการสำรวจ วางแผน พัฒนาสภาพแวดล้อมของ การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคม อาเซียนแต่งตั้งคณะทำงาน สำรวจ และวางแผนพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์สู่ประชาคมอาเซียนดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนจัดตั้งศูนย์อาเซียนบริการสื่อ และห้องปฏิบัติการต่างๆ บุคลากรให้ความรู้เกี่ยวกับ อาเซียนบริการแก่นักเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายให้สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ ประชาคมอาเซียนที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนา หลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียน องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาครู องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาสภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายคือ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีปัจจัยความสำเร็จ คือ ศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคม อาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า การนำรูปแบบ การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่นักเรียนควรมี

ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะชีวิต และความรับผิดชอบ ทั้งนี้จากศึกษา สังเกต สัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นตรงกันว่า เป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งนักเรียนจะต้องมีในตัวเองเพื่อใช้ในการพัฒนาตนเองเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สู่พลเมืองอาเซียนและสู่ประชาคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chareonwongsak (2003, p. 13) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตต้องมี ได้แก่ มิติด้านความรู้ มีความรู้ลึกในแก่นสาระของวิชาการรอบรู้ในเชิงสหวิทยาการ มิติด้านทักษะความสามารถ มีทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม และทักษะการอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Sinrarat (2011, p. 5) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของคนรุ่นใหม่ต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการมีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ Bureau of Academic Affairs and Educational Standard (2012, pp. 27-28) ได้กล่าวถึง การพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของอาเซียนว่าต้องมีคุณลักษณะ ได้แก่ มีความฉลาดในการคิด การใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการใช้ ICT การแสวงหาความรู้ และการสื่อสารระหว่างกัน ทักษะชีวิต การแก้ปัญหา การสร้างความตระหนัก เข้าใจตนเองและผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การทำงานเป็นทีม และการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Dachakupt and Yindeesuk (2014, pp. 1-3) ที่เห็นว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต ทักษะการใช้ชีวิตข้ามวัฒนธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนดังกล่าวเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ต้องมี และสถานศึกษาควรปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดกับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

ประเด็นที่ 2 รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียน หลักสูตรที่เน้นประชาคมอาเซียนเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นแนวทางของสถานศึกษา ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด จึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรที่เน้นอาเซียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายสอดคล้องกับ Bureau of Academic Affairs and Educational Standard (2014, p. 1) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นอาเซียนว่าหลักสูตรเป็นเอกสารที่ใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kaewurai (2006, pp. 21-22) ที่ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้ 1)หลักสูตรเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงเจตนาของประเทศไทย เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน หากมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย ย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพ 2) หลักสูตรจะกำหนดลักษณะ รูปร่าง ของสังคมในอนาคต 3) หลักสูตรกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติ ของพลเมืองที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม 4) หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานของครูเพราะให้แนวทางโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา สาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล 5) หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานของครูเพราะให้แนวทางโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ สอดคล้องกับ Sutthirat (2013, pp. 211-212) การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรในชุมชน ซึ่งมีการดำเนินการตั้งแต่ การวางแผน การออกแบบ การจัดการเรียนรู้

และประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาครู ครูมีหน้าที่ผู้ถ่ายทอดความรู้ ปลุกฝังและพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ เทคนิควิธีการในการถ่ายทอดสู่นักเรียนให้ครูมีความตระหนักในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Pornsima (as cited in Siridhrungsri, 2014, p. 2) กล่าวว่าบุคคลสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ ก็คือ “ครู” ครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัยสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูการพัฒนาครูจึงเป็นเรื่องสำคัญสอดคล้องกับแนวคิดของ Sinrat (2015, pp. 23-25) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการพัฒนาครูให้บทบาทใหม่ของครูผู้เอื้อความรู้ ครูผู้สอนจะต้องมีทักษะการสอนใหม่เปลี่ยนเป็นการสอนให้ผู้เรียนสอนตนเองหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง บทบาทใหม่ของครูทำหน้าที่ผู้เอื้อความรู้หรือจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นการจัดสถานการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและคงทน การจัดการเรียนรู้จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ต้องการพัฒนา ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Valaya Alongkorn Rajabhat University (2010, p. 33) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนรู้ของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทางหรือความสำเร็จได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่รู้จักเลือกใช่วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ การพัฒนาสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Dhamma (2002, p. 1) ที่ว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมทุกอย่างมีอิทธิพลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียนช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Angsuchotmetee, et al. (2013, pp. 206-215) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะธรรมาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะธรรมาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับนักเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมเป็นกระบวนการสำคัญในการเสริมสร้างคุณลักษณะธรรมาธิปไตยของนักเรียน

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จ คือ ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1. ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีศักยภาพสูงต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้นำทางวิชาการ ตระหนักและเห็นความสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบาย แผนการปฏิบัติงานและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ สร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ Bass (1997) ที่ได้เสนอทฤษฎีการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เห็นว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะสนใจและกระตุ้นผู้ร่วมงานทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องภารกิจ และวิสัยทัศน์ของทีม และองค์กรมีการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานได้มากกว่าที่คาดหวังไว้ซึ่งจะทำให้เกิดผลลัพธ์

สุดท้ายที่สำเร็จตามเป้าหมายส่วนศักยภาพของครูผู้สอนมีความสำคัญในการนํานโยบายสู่การปฏิบัติ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมอาเซียนให้กับนักเรียน ดังนั้นปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนจึงขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารและครูผู้สอนสอดคล้องกับ Bureau of Academic Affairs and Educational Standard (2012, pp. 27-55) ได้นำเสนอ ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถเตรียมความพร้อมผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา

2. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruanlertboon, et al. (as cited in Onpaeng, et al., 2013, pp. 258-265) พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความมีระเบียบ เป็นหน้าที่สถานศึกษา โดยผู้บริหาร และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหาร ครูอาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์ในสถานศึกษาควรร่วมมือกันในการส่งเสริมสนับสนุน ดูแลและเอาใจใส่ และสร้างความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Angsuchotmetee, et al. (2013, pp. 206-215) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะธรรมาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้การเสริมสร้างคุณลักษณะธรรมาธิปไตยของนักเรียนสู่ความสำเร็จ คือ คณะกรรมการเครือข่ายพัฒนาคุณธรรมนักเรียน ประกอบด้วย คณะกรรมการเครือข่ายพัฒนาคุณธรรมนักเรียนบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ที่พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า การนำรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินความเป็นไปได้ทุกข้อรายการ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่ามีการสร้างและพัฒนา รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างเป็นระบบตามหลักการพัฒนารูปแบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา โดยการศึกษาค้นคว้าหลักการแนวคิด ทฤษฎีและผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน แนวทางการพัฒนาและการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำองค์ความรู้ที่ได้มา (ร่าง) รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาปรับปรุง แล้วนำไปสอบถามผู้ใช้ ซึ่งในที่นี้ คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มครูผู้สอนที่ได้รับผิดชอบด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ให้ช่วยประเมินความเ็นความเป็นไปได้ปรากฏว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 การบริหารเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการนำไปใช้ควรที่จะเตรียมความพร้อมในด้านปัจจัยของการบริหารซึ่งประกอบด้วยบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมและมีการบริหารจัดการที่เป็นและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

1.2 ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการวิจัยด้านอื่นๆ ด้วยการเสริมแรงให้ความสำคัญของการทำวิจัยก็จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษามากขึ้น

1.3 การสร้างการเรียนรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ปฏิบัติบ่อยๆ มีเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

1.4 คณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้นต้องให้ความสำคัญมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาอาจมีการประชุมทำความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน

1.5 ผู้บริหารและครูผู้สอน ต้องพัฒนาตนเองทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติ ให้มีศักยภาพที่จะสามารถขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จตามที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาการบริหารหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

References

- Angsuchotmetee, S., Kornpuang, A., Chatruprachewin, C., & Prachanban, P. (2013). The management model for promoting the secondary school student's Dhammadhipateyya Characteristics. *Journal of Education Naresuan University*, 15(special), 206-215. (in Thai)
- Bass, Bernard M. (1997). *A new paradigm or leadership: An inquiry into trans formational leadership*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standard. (2012). *Driven education to ASEAN community*. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standard. (2014). *ASEAN curriculum sourcebook*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)
- Chareonwongsak, K. (2003). *Picture of the future and desirable characteristics of Thai people*. Bangkok: V.T.C. Communication. (in Thai)
- Dachakupt, P., & Yindeesuk, P. (2014). *Learning management in the 21st century*. Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Sutthirat, C. (2013). *A development of curriculum implementation*. Bangkok: V Print (1991). (in Thai)
- Dhamma, M. (2002). The satisfaction of students on environmental at Burapha University Sakaeo Campus (Master thesis). Chonburi: Burapha University. (in Thai)
- Kaewurai, W. (2006). *A development of curriculum and instruction*. Phitsanulok: Faculty of Education, Naresuan University. (in Thai)
- Matcharat, T. (2003). *PDCA: Innovation of writing a learner-centered lesson plan and writing a book for teachers and administrators*. Bangkok: Century. (in Thai)
- Office of the Public Sector Development Commission. (2010). *Learning tool set: change management*. Bangkok: Office of the Public Sector Development Commission. (in Thai)
- Onphaeng, S., Sungkawadee, P., Jansila, V., & Mejang, S. (2556). A management model for developing primary students' morality and ethics in Schools under the Primary Educational Service Areas. *Journal of Education Naresuan University*, 15(special), 258-265. (in Thai)
- Pitsuwan. (2007). *Opening Remarks by Secretary-General of ASEAN*. (Distributed at The Opening Ceremony at the "ASEAN Awareness Survey" Discussion). Jakarta: The ASEAN Foundation.
- Ratananukul, P. (2011). *ASEAN communities and the future of Thai education*. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)
- Sinrarat, P. (2011). *Creative productive leaders: new paradigms and new educational leaders*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

- Sinrarat, P. (2015). *Learning reform: flipped educational reform from bottom to top*. Bangkok: Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Siridhrungsri, P. (2014). Suggestions for improving the quality of Thai teachers in 21st century. *Journal of Research for Social and Community Development, Rajabhat Maha Sarakham University*, 1(2), 1-14. (in Thai)
- Sriwihok, W. (2011). *Entering ASEAN communities in 2015*. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)
- Theeratith, S. (2013). *A strategy in relation to the development of desirable characteristics of ASEAN citizens studying in basic education students* (Doctoral dissertation). Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Uriarte, Filemon A. (2007). *Promoting ASEAN among the Youth*. Jakarta: ASEAN Foundation Photocopy.
- Valaya Alongkorn Rajabhat University. (2010). *The guideline for learner-centered teaching*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Valaya Alongkorn Rajabhat University. (in Thai)